

Nekem itt kell megvetni a lábam

A londoni David Kovats Gallery

Sorozatunkban a kortárs területén induló új galériákat, artist run space-t és különböző kezdeményezéseket mutatunk be, hiszen vírus, krízis ide vagy oda, mindig vannak, akik belevágnak életük kalandjába. Minket pedig az érdekelt, mik a terveik és mi motiválja őket. Első szereplőnk Kovats Dávid, aki ezúttal Londonban nyitotta meg új, kortárs művészetre szakosodott galériáját. 2020. december 9-én Máriás István aka Horror Pista csempékre festett munkáiból rendezett kiállítással nyílt meg a David Kovats a Covent Garden közelében. Kovats Dávid – ahogy mondani szokták – fiatal kora ellenére nem ismeretlen a hazai műkereskedelemben, dolgozott az édesapja által alapított MEO-ban, volt saját galériája a Falk Miksa utcában, testvérével, Kovats Nórával pedig együtt alapították a Dobossy Aukcióházat, melynek keretében 2019-ben szintén Londonban tartottak aukciót magyar kortárs munkákkal.

JJ: Londonban a Sotheby's árverezőház Institute of Art művészeti és üzleti iskolájában szereztem diplomát, és dolgoztam is a Sotheby's munkatársaként. Lehet, hogy álmaimnak hat a kérdés, de valahol el kell kezdenünk gombolyítani a történet szálát. Hogyan jutottál el a londoni galériáig? Miért ott, miért most? Mióta tervezed?

Kovats Dávid: 2008 őszétől indítanám a sztorit, a Falk Miksa utcai Galeria White Hermann Nitsch-kiállításától. Nekem az volt a fordulópont, mert a Nitsch-csel való találkozás után éreztem először, hogy én ott akarom ezt a szakmát művelni, ahol a legnagyobbak csinálják. És ez arról is remek tapasztalat volt, amit persze elméletben sokan tudnak, hogy a világon mindenkit fel lehet hívni, a többi rajtad múlik. Ismertem valakit Ausztriában, akiről tudtam, hogy ismeri Nitschet, megkértem, hozzon össze velem, mert akkoriban nyitottam a galériámat azzal a tervvel, hogy neves külföldi művészeket szeretnék Magyarországra hozni. Az ismerősöm megszervezte a találkozást, én pedig meggyőztem a művészt az ötlet nagyszerűségéről. Nitsch a kiállításra is eljött, sőt hajlandó volt részt venni egy gyűjtők számára szervezett zártkörű beszélgetésen is. Minden egyes dolog, ami ezután következett, többé-kevésbé így történt. A megoldási képlet az, hogy amikor felötlik bennem a gondolat, végigveszem, merrefelé induljak, és addig nyomom, amíg meg nem történik.

A kérdés másik fele, hogy miért épp London. 2009 januárjában úgy mentem Londonba először, hogy senkit nem ismertem a városban. Turistaként töltöttem kinn korábban néhány napot csupán. Valahonnan megtudtam, hogy a Sotheby's-nak van egy iskolája, írtam nekik, érdeklődtem, és mivel engem mindig is érdekelt az üzleti oldala ennek a világnak, eldöntöttem, hogy kipróbálom. Ezzel az attitűddel iratkoztam be először egy fél éves Art and Business alapozó kurzusra, később aztán ezen a szakon végeztem el a mesterképzést is, mert mire az első szemeszter véget ért, addigra világossá vált, hogy nekem ez az életem, és Londonban akarom ezt csinálni.

Talán nem szükséges most hosszan taglalom, mi a jó abban, ha a dolgok közepében vagy, ha a világ jelentős múzeumi egy saroknyira vannak főművekkel a falakon, vagy miért nagy élmény abban az aukcióházban dolgozni, ahol mindennapos egy Picasso, egy Schiele vagy a művészettörténet többi klaszszikusa. De van még egy első látásra nem evidens része is a londoni életnek, amibe én beleszerettem: az emberi rész. Az odaköltözők közül száz emberből kilencvennyolc utálja Londont, de én egyike vagyok a maradék kettőnek, aki szereti. Támogatást tapasztalok, és pozitív energiákat érzek, valami olyasmit, amit úgy tudok összefoglalni, hogy rajtad múlik, eléred-e, amit akarsz.

JJ: Mit tanultál az Art and Business szakon? Már sokat gyakoroltál előtte Budapesten,

miben tudtak újat vagy meglepőt mutatni?

KD: Az alapozó képzés egy szemeszter volt, egy általános bevezető kurzus, ahol az órák egyik fele a művészettörténetről szólt, a másik pedig a műkereskedelemben tartozó üzleti részről. Tanultunk a szerzői jogokról, az aukciók szabályairól..., csupa olyasmiről, amit itthon a gyakorlatban szerez meg mindenki. De nem is ezek az ismeretek voltak nekem a leghasznosabbak – mert sok újdonságot nem mondtak –, hanem az angol nyelv szakmai része. Hiába érkeztem ki jó angoltudással, amikor beállítanak egy kép elé, hogy beszélj róla, azért az teljesen más szókinccsel igényel. A mesterképzésre való jelentkezésemnél is ez volt a legfontosabb kérdése a bizottságnak, hogy angol nyelvű diploma híján helyt tudok-e majd állni ezen a szinten. Képes leszek-e dolgozatot írni, érvelni, ismerem-e a követelményrendszert, ami alapján egy esszét meg kell fogalmazni. Emiatt is volt hasznos az alapképzés, mert az ottani beadandókat be tudtam mutatni, az alapján vettek fel. A mesterképzés üzleti része lényegesen erősebb volt, a joggal foglalkozó modulon mindent végigvettünk, ami a műkereskedelemben jogilag köthető a szerzői jogtól az adásvételek szerződéséig.

Volt gyakorlati része is a képzésnek, például az egyik vizsgafeladatunkban egy kitálat egyetem boardja megbízást adott az intézmény műgyűjteményének értékesítésére. Meghatározták, hogy hány millió fontra van

MÁRIÁS István
aka HORROR Pista
kiállítása, David
Kovats Gallery, 2020
→

David Kovats Gallery,
80 Long Acre,
Covent Garden,
London
↓

szüksége az egyetemnek, átadták a képzeletbeli kollekció műtárgylistáját, és nekünk ki kellett dolgozni, melyik leltári tételt hol dobnánk piacra, és mekkora bevételt remélünk. Üzleti tervet kellett kidolgoznunk az értékesítésre, majd prezentálnunk, hogy hova küldenénk az antikvitást – Párizsba, mert ott a legjobb piaca –, melyek azok a műtárgyak, amelyeket aukcionálnatnák, és melyeket osztanánk ki dealernek, mert úgy több a haszon.
JJ: Az új galéria művészköréből eddig négy név ismert, Nyári István és a Horror Pista néven alkotó Máriás István festők mellett két szobrász, Kovács Gergő és Combarro Petra. Milyen szempontrendszer alapján választod ki, hogy kikkel dolgozol együtt?

KD: Egyelőre az általad is említett négy művésszel indulok, de hamarosan bővíttem a kört. Vállalom, hogy a választás egyik legfőbb szempontja az emberi tényező. Rendelkezem némi galériás tapasztalattal, rendeztem kiállításokat, a műkereskedelem számos területén kipróbáltam magam, tudom, miről beszélek, amikor azt mondom, a legfontosabb – természetesen a művészi minőség mellett –, hogy tudjunk együtt dolgozni.

JJ: Szerződöttél velük?

KD: Igen, mindenkivel. Hosszú távra tervezek.

JJ: A hazai színtéren ez sokszor generációs kérdés is, mármint a galériás-művész viszony a kizárólagos szerződések tükrében. A fiatalabbak másképp álltak ehhez hozzá, mint az idősebbek. Érdekel, miként van ez külföldön.

KD: Az idősebb generáció itt is szereti a saját kezében tartani az ügyeit. Emellett megfigyelhető most egy váltás: a digitális világban felnőtt, „mindenkit elérek egyedül is” meggyőződésében élő fiatalok feltöltik a munkáikat a digitális platformokra és eladják önállóan. Ők nem akarnak kicsi és közepes galériákhoz kerülni, szerződéssel lekötni magukat végképp nem, esetleg projektekre vagy néhány munkával egy-egy kiállításra szerződnek. Meggyőződésük, hogy azt a szintet, amit egy kis galéria tud nekik nyújtani, ők is meg tudják teremteni maguknak, ha elég ügyesek hozzá, és azt kell mondanom, van igazság ebben. Nagy galériákhoz bekerülni viszont olyan szintlépés, ami mindenkit érdekel, az egy másik liga.

JJ: Az elmúlt időszakban azért volt egy színtér, az art fairek világa, ahová egy művész önállóan nem tudott belépni, csak galériák segítségével. Mi lesz most szerinted a művészeti vásárokkal?

KD: Eltűnni nem fognak, inkább átrendeződnek, átalakulnak, de most még nem lehet megmondani, hogy miként. Láttunk néhány példát arra, hogy az új szabályokkal sikerrel lezajlott egy vásár, például Sanghajban. Los Angelesben szét fogják szórni a város több pontjára a rendezvényt, hogy ne egy nagy csarnokban hullámozzon a tömeg. Egy bizonyos szint fölött a múzeumok, az intézmények is az art faireken tájékozódnak, sőt sokszor ilyen helyeken vásárolnak, mert a

döntések megalapozottságához kell az a láncreakció, amelynek során eljutnak a szereplők ezekre a helyekre.

JJ: Mi a helyzet a londoni kapcsolatrendszerrel? Mekkora, hogyan épül? Van terved a bővítésére?

KD: Amennyi van, az a tanagyagon kívüli hozadéka a Sotheby's iskolának, de még inkább az aukciósháznál eltöltött éveknél. Kifogásoltam egyszer a szakvezetőknél, hogy nem érzem azt a fajta számonkérést, amit Magyarországon megszoktam. Ő pedig azt válaszolta, hogy ez egy mesterképzés, a hallgatók felnőtt emberek, elvárható tőlük – hiszen tudják, miért vannak itt, mit akarnak elérni –, hogy beletegyék a tanulmányaikba a saját részüket különösebb nógatas vagy fenyegetés nélkül is. Az iskola minden lehetőséget megad mindenkinek, de az már személyes felelősség, hogy ki mennyit vesz ki ebből.

A kapcsolatrendszer építésére ez a szemlélet hatványozottan igaz. Helyzetbe hoztak időnként, de résen kellett lenni, és meg kellett ragadni a kínálókozó lehetőséget. Jó példa erre, hogy én hogyan kerültem a Sotheby's Aukciósházhoz. Már az első lépés is szimbolikus volt. Amikor az osztálytársaim délelőtt azon problémáztak, hogyan szerzünk jegyet az esti árverésre, én kinevettem őket, hogy milyen jegyről beszélnek, egy árverésre nem kell jegy, oda mindenki bemehet, és minden beeső érdeklődőnek örülnek. Végül meg-

kérdeztük a tanárunkat, aki elmondta, hogy a teremben a helyeket az ügyfeleknek tartják fenn, és valóban csak jeggyel lehet bemenni, de szerencsével, ügyességgel és kreativitással szerezhető állójegy. Az óra végén kimentem az utcára, felhívtam a Sotheby'st, és úgy mutatkoztam be, mint egy fontos osztrák-magyar gyűjtődinasztia legfiatalabb sarja, majd elmondtam, hogy licitálnék a Schiele-tételekre. Lefoglaltak egy széket a nevemre.

Aznap este eldöntöttem, ott akarok dolgozni. Csoporttársaim ismertek valakit az aukciósházból, aki eljött velünk vacsorázni, és én egész este mondogattam neki, hogy muszáj bekerülnöm az aukciósházba. Akkoriban ez még zártabb világ volt, nem voltak nyilvánosak az álláshirdetések, de kaptam egy névjegyet, s onnantól kezdve időről időre felbukkantam. Könyvet vittem a magyar művészetről, vagy kérdésem támadt az aktuális kiállításról. Annyira idegesítő lehettem, hogy elintézték nekem egy internship állásinterjút. Szakmai gyakorlatnak hívják, amolyan ingyen rabszolgaság, de ha ügyes az ember, és jó helyre kerül, akkor sokat lehet tanulni és profitálni belőle. Ez a bevett első lépcsőfok, amit egy nyáron át csináltam, és mire befejeződött a mesterképzésem, ők maguk hívtak fel, hogy van egy üresedés, és várnak.

JJ: Mi volt a munkaköröd?

KD: A Valuations Departmenten dolgoztam, ami a kiemelt ügyfelek gyűjteményének felbecslését koordinálja. Ez azt jelenti, hogy amikor egy gyűjtemény több kategóriát foglalt magában, és sok száz vagy több ezer tételből állt, mi mentünk a teljes folyamatot levezényelni, beleértve a gyűjtemény feltérképezését, a megfelelő szakértők kiválasztását, az utazás és a konkrét munka megszervezését, irányítását. Közben pedig a folyamatos kapcsolattartást az ügyféllel.

A galériás kapcsolatépítésre visszatérve, nem tudok nagy trükköket, az a célom, hogy olyan kiállításokat rendezek, amelyek felkeltethetik a figyelmet, és bekerülhetek velük a szaksajtóba. Amikor az aukciót rendeztük a húgommal, nem ért meglepetésként, hogy a vevők nyolcvan százaléka otthoni magyar volt, és csak húsz százalék londoni. A galéria esetében ez az arány fordított lesz. A kezdetektől hangsúlyosan a londoni színtérre koncentrálok. Szeretném, ha tudnának rólam otthon, de nekem itt kell megvetni a lábam.

JJ: Londonban élő, de nem magyar művészekben is gondolkodsz?

KD: Természetesen szeretném, ha előbb-utóbb kirajzolódna a galéria arculata, ami elsősorban a magyar művészekre épít, de

MÁRIÁS István aka HORROR Pista és KOVÁTS Dávid

semmitől sem akarom elhatárolni magam. Nem szeretnék nagy kijelentéseket tenni az elején, emiatt inkább megengedően és nagy vonalakban fogalmazok.

JJ: Van létjogosultsága a régiós gondolkodásnak a művészeti életben? Érdekes tud lenni a kelet-közép-európai régió?

KD: Igen, de számít, hogy milyen szinten. Londonban más a kultúrája a műtárgyvásárlásnak, hiszen a televízióban naponta megy műkereskedelmi műsor. Az átlagember sokkal többet tud a műtárgyiacról. A londoni aukció után, amikor az összecsomagolt munkákkal vártam a szállítót a sohói Blacks Club alagsorában, odajött hozzám a cigiszünetét tartó séf, és elkezdte mutogatni a telefonján, hogy milyen limitált szériás printeket vett a feleségével legutóbb.

Ebben a városban nagyon sokféle művészetet el lehet adni, de például ahová most Maurer Dórát elhelyezték - megjegyzem, irtózatosan sok munkával -, nos, ha oda egy régiót akarunk felhúzni, az százszoros investíciót követel. És itt van még az időfaktor, ha fiatalokat szeretnénk idejuttatni, nemcsak tőkét, hanem időt is kell áldozni rájuk, hogy beérjenek. De én azok közé tartozom, akik mélyen hisznek minden építkezés értelmében.

JJ: Mi az érdekes ebben a négy művészen - Londonban? Mert szerintem nem mindegy, hol, mit mutatunk (amit ráadásul átszíneznek az aktuális globális trendek).

KD: Számít a helyszín és az aktuális trend. A kelet-európai kortárs művészek most éppen nem a legdivatosabbak, de nekem fontos, hogy a galéria arculata az én ízlésemet tükrözze. A galériázás fundamentuma a tulajdonos értékrendje, ezért is áll mindenki a nevével és az arcával a vállalkozása mögé, mutatva, hogy szerinte mi az értékes művészet, amit érdemes gyűjteni. Nekem meggyőződésem, hogy az általam képviselt négy művész megállja a helyét a nemzetközi piacon. Persze tudom, erről végeláthatatlanul sokat lehetne vitatkozni, de én most nem beszélni szeretnék, hanem csinálni.

JJ: Akkor úgy kérdezem, hogy miért Horror Pista lett a nyitókiállítás?

KD: Mindenképp figyelemfelkeltő dologgal akartam kezdeni, és a csempék azok. Az előbb már érintettük, hogy ki kell építenem egy kapcsolatrendszert nemcsak a potenciális vásárlók, gyűjtők, hanem a művészeti sajtó, a műkritikusok felé is, akiken keresztül eljuthat a hír rólam azokhoz, akiknek majd el tudok adni. A csempéfestmények különlegeseek, és még izgalmasabbá teszi őket a beépíthetőségük, ami által mozdíthatatlanná és „örökkévalókká” tudnak válni.

JJ: További tervek?

KD: Horror Pista kiállítását Nyári Istváné követi, majd Kovács Gergő és Combarro Petra következnek még nyár előtt. És tervezek egy csoportos kiállítást is olyan tehetséges magyar fiatalok részvételével, akik már valamilyen szinten bekapcsolódtak a nemzetközi körforgásba - vagy éppen előtte állnak.